

e-ISSN 3060-5059

DOI: 10.67227

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in
Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 10

2026

Founded in 2024

publishscience.uz

publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

RASMIY GENDER DISKURSINING XOTIN-QIZLAR SIYOSIY ONGIGA EHTIMOLIY TA'SIRI VA SIYOSIY VAKILLIKDAGI O'ZGARISHLAR

Abdusalomova Maftunaxon G'ofurjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti, tayanch doktorant.

e-mail: mabdusalomova58@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1079-2834>

Annotatsiya.

Maqolada O'zbekistonda rasmiy gender diskursining xotin-qizlar siyosiy ongiga ehtimoliy ta'siri hamda siyosiy vakillikdagi o'zgarishlar tahlil qilinadi. Rasmiy gender diskursi davlatning gender tengligi, teng huquq va imkoniyatlar hamda xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy ishtirokiga doir qarashlarining normativ-huquqiy hujjatlar va strategiyalarda ifodalanishi sifatida talqin etiladi. Tadqiqotda hujjatlarni sifat jihatidan tahlil qilish, qiyosiy tahlil va tavsifiy statistik tahlil usullaridan foydalanilgan. Natijalar O'zbekistonda xotin-qizlarning siyosiy ishtirokini kengaytirishga qaratilgan huquqiy va institutsional asoslar shakllanganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, siyosiy vakillik ko'rsatkichlari siyosiy ongda o'zgarishlarni bevosita o'lchamasligi asoslanadi. Rasmiy gender diskursining amaliy ahamiyatini baholashda ijtimoiy stereotiplar, iqtisodiy imkoniyatlar va siyosiy ishtirok sharoitlarini ham hisobga olish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: rasmiy gender diskursi, siyosiy ong, xotin-qizlar, gender tengligi, siyosiy vakillik, siyosiy ishtirok, gender stereotiplari, O'zbekiston.

ВОЗМОЖНОЕ ВЛИЯНИЕ ОФИЦИАЛЬНОГО ГЕНДЕРНОГО ДИСКУРСА НА ПОЛИТИЧЕСКОЕ СОЗНАНИЕ ЖЕНЩИН И ИЗМЕНЕНИЯ В ПОЛИТИЧЕСКОМ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВЕ

Абдусаломова Мафтунахон Гофуржон кизи

Гулистанский государственный педагогический институт, докторант базовой докторантуры.

Аннотация.

В статье анализируются потенциальное влияние официального гендерного дискурса на политическое сознание женщин в Узбекистане, а также изменения в политическом представительстве. Официальный гендерный дискурс рассматривается как выражение государственной позиции по вопросам гендерного равенства, равных прав и возможностей, а также общественно-политического участия женщин, закреплённой в нормативно-правовых документах и стратегиях. В исследовании использованы методы качественного анализа документов, сравнительного анализа и описательного статистического анализа. Результаты показывают, что в Узбекистане сформированы правовые и институциональные основы, направленные на расширение политического участия женщин. Вместе с тем обосновывается, что показатели политического представительства не позволяют непосредственно измерять изменения в политическом сознании. Подчёркивается необходимость учитывать социальные стереотипы, экономические возможности и условия политического участия при оценке практической значимости официального гендерного дискурса.

Ключевые слова: официальный гендерный дискурс, политическое сознание, женщины, гендерное равенство, политическое представительство, политическое участие, гендерные стереотипы, Узбекистан.

THE POTENTIAL INFLUENCE OF OFFICIAL GENDER DISCOURSE ON WOMEN'S POLITICAL CONSCIOUSNESS AND CHANGES IN POLITICAL REPRESENTATION

Abdusalomova Maftunaxon G'ofurjon qizi

Gulistan State Pedagogical Institute, Doctoral Student.

Abstract.

The article analyzes the potential influence of official gender discourse on women's political consciousness in Uzbekistan, as well as changes in political representation. Official gender discourse is interpreted as the expression of the state's positions on gender equality, equal rights and opportunities, and women's sociopolitical participation in legal and regulatory documents and strategies. The study employs qualitative document analysis, comparative analysis, and descriptive statistical analysis. The findings indicate that legal and institutional frameworks aimed at expanding women's political participation have been established in Uzbekistan. At the same time, the study demonstrates that indicators of political representation do not directly measure changes in political consciousness. It emphasizes the need to consider social stereotypes,

economic opportunities, and the conditions for political participation when assessing the practical significance of official gender discourse.

Keywords: official gender discourse, political consciousness, women, gender equality, political representation, political participation, gender stereotypes, Uzbekistan.

Kirish. Bugungi kunda gender tengligini ta'minlash ko'plab davlatlarning ijtimoiy-siyosiy hayotida muhim o'rin tutadi. Bu masala xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar yaratish bilan cheklanmaydi. Ularning jamiyat va davlat boshqaruvidagi ishtiroki ham muhim hisoblanadi. Xotin-qizlarning siyosiy jarayonlarga munosabati, o'z huquqlarini anglashi va davlat siyosatiga doir qarashlari ham shu jarayon bilan bog'liq.

Diskurs muayyan masalaning til, tushunchalar va bayonotlar orqali ifodalanishi hamda talqin qilinishi bilan bog'liq hodisadir. Gender masalasida diskurs ayollar va erkaklarning jamiyatdagi o'rni, huquqlari, imkoniyatlari va siyosiy ishtiroki qanday ifodalanishi hamda izohlanishida namoyon bo'ladi. Mazkur maqolada rasmiy gender diskursi deganda davlatning gender tengligi va xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy ishtirokiga doir qarashlarining qonunlar, strategiyalar va boshqa rasmiy hujjatlarda ifodalanishi tushuniladi. Ushbu atama davlat tomonidan ilgari surilayotgan maqsad va qarashlarni jamiyatdagi mavjud munosabatlardan farqlash hamda ularning siyosiy ong bilan ehtimoliy bog'liqligini tahlil qilish uchun qo'llanadi.

O'zbekistonda gender tengligini ta'minlashning huquqiy asoslarini mustahkamlashda 2019-yil 2-sentabrda qabul qilingan «Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi O'RQ-562-sonli Qonun hamda 2021-yil 28-mayda tasdiqlangan 2030-yilga qadar O'zbekiston Respublikasida gender tenglikka erishish strategiyasi muhim o'rin tutadi [1; 2]. Mazkur hujjatlarda gender tengligini ta'minlash, xotin-qizlarning huquq va imkoniyatlarini kengaytirish hamda ularning jamiyat va davlat boshqaruvidagi ishtirokini rivojlantirishga doir maqsad va vazifalar belgilangan. Shu jihatdan, ushbu hujjatlar davlatning gender tengligiga oid rasmiy qarashlarini o'rganish uchun muhim manba hisoblanadi. Biroq huquqiy normalar va strategik maqsadlarning belgilanishi ularning amaliyotda qay darajada ro'yobga chiqishini yoki xotin-qizlarning siyosiy ongiga qanday ta'sir ko'rsatishini o'z-o'zidan ko'rsatmaydi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi O'zbekistonda rasmiy gender diskursining mazmunini ochib berish hamda uning xotin-qizlarning siyosiy ongiga ehtimoliy ta'sirini gender tengligiga oid huquqiy hujjatlar, siyosiy vakillik ko'rsatkichlari va mavjud ilmiy tadqiqotlar asosida tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda rasmiy siyosatning maqsadlari, siyosiy vakillikdagi o'zgarishlar va siyosiy ongning o'ziga xos xususiyatlari o'zaro farqlanadi. Bu yondashuv rasmiy gender diskursining imkoniyatlarini baholash bilan birga, mavjud ma'lumotlar asosida bevosita tasdiqlash mumkin bo'lmagan xulosalardan qochish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Gender diskursi va xotin-qizlarning siyosiy ongini o'rganishda gender munosabatlari, siyosiy vakillik hamda siyosiy ishtirok masalalariga oid ilmiy yondashuvlar muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlarda genderning ijtimoiy munosabatlar va hokimiyat bilan aloqasi, siyosiy qarorlar qabul qilishda turli ijtimoiy guruhlarning vakilligi hamda xotin-qizlarning siyosiy ishtirokiga ta'sir qiluvchi institutsional omillar yoritilgan. Mazkur yondashuvlar ushbu maqolada rasmiy gender diskursining mazmunini tahlil qilish va uni siyosiy vakillik hamda xotin-qizlarning siyosiy ishtiroki bilan bog'liq holda ko'rib chiqish uchun nazariy asos sifatida qo'llanadi.

Amerikalik olim V. Scott gender tushunchasini ijtimoiy munosabatlar va hokimiyat bilan bog'liq holda tahlil qilgan. Uning fikricha, genderni faqat ayollar va erkaklar o'rtasidagi farq sifatida tushunish yetarli emas. Uni jamiyatdagi munosabatlar va hokimiyat taqsimotini anglash vositasi sifatida ham o'rganish kerak [4; 1067-b.]. Ushbu yondashuv rasmiy gender diskursini tahlil qilish uchun muhimdir.

Mishel Fuko asarlarida diskurs bilim, tushuncha va ijtimoiy voqelikni izohlash usullari bilan bog'liq holda tahlil qilinadi [5; 117-b.]. Uning yondashuvi rasmiy hujjatlar va siyosiy nutqlarda ayrim masalalar qanday ifodalanishini o'rganish imkonini beradi. Mazkur maqolada ushbu qarash gender masalasiga tatbiq etiladi. Xususan, qonunlar, davlat dasturlari va strategiyalarda xotin-qizlarning siyosiy ishtiroki qanday ifodalanishi hamda bu ifodalar qanday maqsadlarni ilgari surishi tahlil qilinadi. Biroq rasmiy hujjatlarda muayyan g'oyaning mavjudligi uning jamiyat tomonidan to'liq qabul qilinganini anglatmaydi.

Xotin-qizlarning siyosiy vakilligi masalasida Anne Phillipsning qarashlari ham muhim o'rin tutadi. Olimaning «Ishtirok siyosati» asarida siyosiy vakillikda turli ijtimoiy guruhlarning ishtiroki masalasi ko'rib chiqiladi [6; 1-26-b.]. Bu yondashuvga ko'ra, qarorlar qabul qiluvchi organlarda xotin-qizlar vakilligining mavjudligi muhim, ammo vakillikning o'zi barcha muammolar hal etilganini bildirmaydi.

Mona Lena Krook xotin-qizlarning siyosiy vakilligini oshirishda gender kvotalari va institutsional mexanizmlarning ahamiyatini o'rgangan [7; 3-18-b.]. Uning tadqiqotlari siyosiy vakillikni kengaytirishda huquqiy va tashkiliy choralar muhimligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, vakillik ko'rsatkichlari xotin-qizlarning siyosiy bilimlari, o'z huquqlarini anglash darajasi yoki siyosiy qarorlarga munosabatini to'liq ochib bermaydi. Demak, siyosiy vakillikni tahlil qilishda son ko'rsatkichlari bilan bir qatorda, ijtimoiy munosabatlar va ishtirok imkoniyatlarini ham hisobga olish zarur.

O'zbekiston sharoitida gender tengligi, xotin-qizlarning siyosiy faolligi va mavjud to'siqlarni o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar ham mavjud. Feruza Davronovanning ishlarida gender madaniyati va xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini rivojlantirish masalalariga e'tibor qaratilgan [8; 89-91-b.]. Meral Balci O'zbekistonda 1991-2023-yillarda xotin-qizlarning siyosiy vakilligi va ishtirokini o'rgangan [9; 27-28-b.]. Kamola Alievaning tadqiqotida esa xotin-qizlarning siyosiy ishtirokiga to'sinlik qiluvchi omillar tahlil qilingan [10; 34-35-b.]. Bu ishlar mavzuni O'zbekistonning siyosiy va ijtimoiy sharoitida o'rganish uchun muhim ilmiy asos yaratadi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot dasturi tomonidan 2024-yilda e'lon qilingan O'zbekistonda xotin-

qizlarning siyosiy hayotdagi ishtiroki va yetakchiligiga to'sqinlik qiluvchi omillar haqidagi hisobotda ham ushbu masala ko'rib chiqilgan [11; 4–5-b.]. Hisobotda ijtimoiy-madaniy qarashlar, iqtisodiy imkoniyatlar va xavfsizlik bilan bog'liq to'siqlarga e'tibor qaratiladi. Ushbu natijalar xotin-qizlarning siyosiy ishtirokini faqat qonunchilik yoki rasmiy siyosat bilan izohlash yetarli emasligini ko'rsatadi. Bunda oiladagi qarashlar, jamiyatning munosabati va siyosiy faoliyat uchun mavjud sharoitlar ham muhimdir.

Mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, gender tengligining huquqiy asoslari, xotin-qizlarning siyosiy vakilligi va siyosiy ishtirokiga to'sqinlik qiluvchi omillar ilmiy tadqiqotlarda turli jihatlardan o'rganilgan. Biroq ushbu masalalarni davlatning gender tengligiga oid rasmiy qarashlari bilan bog'liq holda tahlil qilish ham muhimdir. Shu nuqtayi nazardan, mazkur maqolada rasmiy hujjatlarda ifodalangan genderga oid maqsad va yondashuvlar siyosiy vakillik ko'rsatkichlari hamda xotin-qizlarning siyosiy ishtirokiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ijtimoiy omillar bilan o'zaro bog'liqlikda ko'rib chiqiladi. Bunda parlamentdagi ayollar vakilligi siyosiy ongning bevosita ko'rsatkichi sifatida emas, balki siyosiy ishtirok muhitini tavsiflovchi ko'rsatkichlardan biri sifatida talqin etiladi.

Tadqiqotda hujjatlarni sifat jihatidan tahlil qilish, qiyosiy tahlil va tavsifiy statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Hujjatlar tahlili doirasida O'zbekistonda gender tengligini ta'minlashga oid normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, 2019-yilgi qonun va 2021-yilgi strategiyada xotin-qizlarning huquqlari hamda siyosiy ishtirokiga doir maqsad va vazifalar o'rganildi [1; 2]. Qiyosiy tahlil orqali rasmiy hujjatlarda belgilangan maqsadlar mavjud siyosiy vakillik ko'rsatkichlari va xotin-qizlarning siyosiy ishtirokiga to'sqinlik qiluvchi omillar haqidagi ilmiy tadqiqotlar bilan taqqoslandi [3; 9; 10; 11]. Tavsifiy statistik tahlilda 2019 va 2024-yillardagi parlament saylovlaridan keyin qayd etilgan ayollar vakilligi ko'rsatkichlari solishtirildi [3]. Olingan ma'lumotlar rasmiy gender siyosatining maqsadlari, siyosiy vakillikdagi o'zgarishlar va siyosiy ong o'rtasidagi farqlarni hisobga olgan holda talqin qilindi.

MUHOKAMA

O'zbekistonda gender tengligini ta'minlashning huquqiy asoslari davlatning ushbu sohada rasmiy qarashlarini ifodalovchi muhim manbalardan biridir. 2019-yil 2-sentabrda qabul qilingan «Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi O'RQ-562-sonli Qonun gender tengligini huquq va imkoniyatlarni ta'minlash bilan bog'liq masala sifatida belgilaydi [1]. Mazkur hujjatning maqola mavzusi uchun ahamiyati shundaki, unda gender munosabatlari faqat shaxslarning huquqiy maqomi bilan cheklanmay, jamiyat hayotining turli sohalaridagi teng imkoniyatlar masalasi bilan ham bog'lanadi. Shu bilan birga, qonunda teng huquq va imkoniyatlarning belgilanishi ularning amaliyotda qay darajada ta'minlanganini o'z-o'zidan ko'rsatmaydi. Buning uchun huquqiy normalarning ijrosi va mavjud ijtimoiy to'siqlarni ham hisobga olish zarur.

Gender tengligini faqat xotin-qizlarning huquqlarini himoya qilish bilan cheklash uning mazmunini toraytiradi. Huquqlarni himoya qilish kamsitishning oldini olish, buzilgan huquqlarni tiklash va qonuniy manfaatlarni ta'minlashni nazarda tutsa, gender tengligi ayollar va erkaklarning teng huquq hamda imkoniyatlarga ega bo'lishini, jumladan, ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy hayotda teng ishtirok etishi uchun sharoit yaratilishini ham qamrab oladi. Shu nuqtayi nazardan, rasmiy gender diskursini tahlil qilishda davlat hujjatlarida xotin-qizlarning huquqlari qanday ifodalanganinagina emas, balki ularning qarorlar qabul qilishdagi ishtiroki va imkoniyatlarini kengaytirishga doir yondashuvlarni ham hisobga olish lozim. Bu yondashuv gender tengligining huquqiy himoyadan kengroq mazmunini ochib beradi.

Rasmiy gender diskursining yana bir muhim manbasi — 2021-yil 28-mayda tasdiqlangan 2030-yilga qadar O'zbekiston Respublikasida gender tenglikka erishish strategiyasidir [2]. Strategiyada gender tengligiga erishish bo'yicha maqsad va vazifalar, jumladan, xotin-qizlarning siyosiy va ijtimoiy hayotdagi ishtirokini kengaytirishga qaratilgan yo'nalishlar belgilangan. Shu jihatdan, strategiya davlatning gender tengligi borasidagi ustuvor maqsadlarini rasmiy shaklda ifodalaydi. Biroq strategiyada belgilangan vazifalar va maqsadli ko'rsatkichlarni erishilgan natijalar bilan tenglashtirish mumkin emas. Ularning amaliy ahamiyatini baholash uchun siyosiy vakillikdagi o'zgarishlar bilan bir qatorda, xotin-qizlarning ishtirokiga ta'sir qiluvchi ijtimoiy sharoitlarni ham o'rganish zarur.

Siyosiy vakillikdagi o'zgarishlarni baholashda Parlamentlararo ittifoqning ochiq ma'lumotlari muhim manba hisoblanadi. Ushbu ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasiga 2019-yilgi saylovdan so'ng 48 nafar ayol deputat saylangan bo'lib, bu deputatlik o'rinlarining 32 foizini tashkil etgan. 2024-yilgi saylovdan keyin esa ayol deputatlar soni 57 nafarga, ularning ulushi 38 foizga yetgan [3]. Demak, taqqoslanayotgan ikki saylov natijasi parlamentdagi ayollar vakilligi oshganini ko'rsatadi. Biroq mazkur ko'rsatkich siyosiy ong, siyosiy bilim yoki xotin-qizlarning siyosiy jarayonlarga munosabati qay darajada o'zgarganini bevosita o'lchamaydi. Shu sababli rasmiy gender diskursining siyosiy ong bilan bog'liqligini baholashda vakillik ko'rsatkichlari bilan cheklanib qolmasdan, xotin-qizlarning siyosiy qarashlari va ishtirok tajribasiga oid empirik ma'lumotlarni ham hisobga olish lozim.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot dasturi tomonidan 2024-yilda e'lon qilingan hisobotda O'zbekistonda xotin-qizlarning siyosiy hayotdagi ishtiroki va yetakchiligiga to'sqinlik qiluvchi omillar o'rganilgan [11; 4–5-b.]. Hisobotda ijtimoiy-madaniy qarashlar, iqtisodiy imkoniyatlar hamda xavfsizlik bilan bog'liq muammolarga e'tibor qaratiladi. Ushbu omillar rasmiy gender siyosatida belgilangan maqsadlarning amaliyotda ro'yobga chiqishiga ta'sir qilishi mumkin. Shuning uchun gender tengligiga oid huquqiy hujjatlarni tahlil qilish bilan birga, xotin-qizlarning siyosiy ishtirokiga ta'sir etuvchi ijtimoiy sharoitlarni ham o'rganish zarur.

Yuqoridagi manbalar tahlili asosida rasmiy gender diskursi bilan siyosiy ong o'rtasidagi ehtimoliy bog'liqlikni uch bosqichda ko'rib chiqish mumkin. Birinchi bosqichda gender tengligi va siyosiy ishtirokka doir maqsadlar davlat hujjatlarida ifodalanadi. Ikkinchi bosqichda ushbu qarashlar ta'lim, ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik muhokamalari orqali kengroq ijtimoiy muomalaga kirishi mumkin. Uchinchi bosqichda esa ularning qabul qilinishi shaxslarning qarashlari va siyosiy ishtirokida turlicha namoyon bo'lishi ehtimoli mavjud. Mazkur ketma-ketlik ushbu maqolada taklif etilayotgan tahliliy model bo'lib, tasdiqlangan sabab-oqibat munosabati sifatida talqin qilinmasligi kerak.

Uni empirik jihatdan tekshirish uchun xotin-qizlarning siyosiy bilimlari, qarashlari va ishtirok tajribasini bevosita o'rganuvchi tadqiqotlar zarur.

XULOSA

Tadqiqot natijalari O'zbekistonda rasmiy gender diskursi xotin-qizlarning siyosiy ishtiroki va gender tengligiga doir davlat qarashlarini ifodalovchi muhim institutsional vosita ekanini ko'rsatadi. Normativ-huquqiy hujjatlar va strategik maqsadlar orqali teng huquq va imkoniyatlar, shuningdek, xotin-qizlarning jamiyat va davlat boshqaruvidagi ishtirokiga oid ustuvor yo'nalishlar belgilab beriladi. Biroq ushbu maqsadlarning rasmiy hujjatlarda mustahkamlanishi ularning jamiyatda bir xil darajada qabul qilinishi yoki siyosiy ongda bevosita o'zgarish yuz berishini anglatmaydi.

Maqolaning asosiy ilmiy xulosasi shundan iboratki, rasmiy gender diskursi, siyosiy vakillik va siyosiy ong o'zaro bog'liq, ammo mazmunan farqlanuvchi hodisalardir. Siyosiy vakillikdagi o'zgarishlar xotin-qizlarning siyosiy jarayonlardagi ishtirokini tavsiflashga yordam beradi, biroq ularning siyosiy bilimlari, qarashlari va o'z huquqlarini anglash darajasini mustaqil ravishda aniqlash uchun yetarli emas. Shu sababli rasmiy gender diskursining ahamiyatini baholashda huquqiy asoslar bilan bir qatorda, ularning amaliy ijrosi va ijtimoiy muhitdagi namoyon bo'lishini ham hisobga olish lozim.

Tahlil natijalaridan kelib chiqib, quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Birinchidan, xotin-qizlarning siyosiy ongini o'rganishga qaratilgan muntazam sotsiologik tadqiqotlarni yo'lga qo'yish lozim. Bunday tadqiqotlarda siyosiy bilim, huquqiy xabardorlik, siyosiy jarayonlarga qiziqish va qarorlar qabul qilishdagi ishtirok alohida ko'rsatkichlar sifatida o'rganilishi kerak.

Ikkinchidan, gender tengligi haqidagi huquqiy ma'lumotlarni aholiga sodda va tushunarli shaklda yetkazish zarur. Bunda ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari va raqamli platformalardan samarali foydalanish mumkin. Huquqiy axborotni xotin-qizlarning kundalik hayotida uchraydigan vaziyatlar va amaliy misollar bilan bog'lab tushuntirish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, xotin-qizlarning siyosiy faolligiga to'sqinlik qiluvchi ijtimoiy stereotiplarni kamaytirishga qaratilgan ma'rifiy ishlarni kuchaytirish kerak. Bunda faqat xotin-qizlar bilan ishlash emas, balki oilalar, yoshlar va keng jamoatchilikni ham qamrab olish muhimdir. Chunki teng imkoniyatlarni qo'llab-quvvatlovchi ijtimoiy muhit siyosiy ishtirok uchun qulay sharoit yaratadi.

To'rtinchidan, siyosiy vakillikning miqdoriy ko'rsatkichlari bilan bir qatorda, uning mazmunini ham baholash lozim. Xotin-qizlarning siyosiy qarorlarni ishlab chiqishdagi ishtiroki, tashabbuslari va muhokamalardagi faolligini o'rganish gender siyosati natijalarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Beshinchidan, rasmiy gender diskursining siyosiy ongga ta'sirini aniqlash uchun hududlar, yosh guruhlari va ijtimoiy sharoitlar kesimida qiyosiy tadqiqotlar o'tkazish maqsadga muvofiq. Bunday tadqiqotlar rasmiy siyosatda belgilangan maqsadlar bilan aholining real qarashlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash imkonini beradi.

Umuman olganda, gender tengligini ta'minlash faqat huquqiy kafolatlarni belgilash bilan cheklanmaydi. Bu jarayon xotin-qizlarning siyosiy imkoniyatlarini kengaytirish, ularning huquqiy va siyosiy xabardorligini oshirish hamda teng ishtirokni qo'llab-quvvatlaydigan ijtimoiy muhitni shakllantirishni ham talab qiladi. Rasmiy gender diskursining amaliy samarasi ana shu yo'nalishlardagi o'zgarishlar bilan birgalikda baholanishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-sentabrdagi O'RQ-562-sonli «Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida»gi Qonuni. – URL: <https://lex.uz/uz/acts/-4494849>.
2. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining 2021-yil 28-maydagi SQ-297-IV-sonli «2030-yilga qadar O'zbekiston Respublikasida gender tenglikka erishish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi qarori. – URL: <https://lex.uz/uz/acts/-5466673>.
3. Inter-Parliamentary Union. Uzbekistan Legislative Chamber October 2024 Election // IPU Parline: Global Data on National Parliaments. – 2024. – URL: <https://data.ipu.org/parliament/UZ/UZ-LC01/election/UZ-LC01-E20241027/>.
4. Scott J. W. Gender: A Useful Category of Historical Analysis // The American Historical Review. – 1986. – Vol. 91, № 5. – P. 1053–1075. – DOI: 10.1086/ahr/91.5.1053.
5. Foucault M. The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language / translated by A. M. Sheridan Smith. – New York: Pantheon Books, 1972. – 245 p. – URL: https://books.google.com/books/about/The_Archaeology_of_Knowledge.html?id=YLzZAAAAAAAJ.
6. Phillips A. The Politics of Presence. – Oxford: Clarendon Press, 1995. – 209 p. – URL: https://books.google.com/books/about/The_Politics_of_Presence.html?id=WMIRDAAAQBAJ.
7. Krook M. L. Quotas for Women in Politics: Gender and Candidate Selection Reform Worldwide. – New York: Oxford University Press, 2009. – DOI: 10.1093/acprof:oso/9780195375671.001.0001.
8. Davronova F. Intersectoral Social Cooperation as an Important Factor in the Formation of Gender Culture in Modern Society // O'zMU xabarlari. – 2024. – Vol. 1, № 1.8.1. – P. 89–91. – DOI: 10.69617/nuuz.v1i1.8.1.3126.
9. Balci M. Women's Representation and Participation in Politics in Uzbekistan from 1991 to 2023 // Bilig. – 2025. – № 113. – P. 27–52. – DOI: 10.12995/bilig.11302.
10. Alieva K. Revealing the Barriers to Women's Political Participation in Uzbekistan // Al-Ahwal: Jurnal Hukum Keluarga Islam. – 2025. – Vol. 18, № 1. – P. 29–46. – DOI: 10.14421/ahwal.2025.18102.
11. United Nations Development Programme. Baseline Assessment of Barriers to Women's Participation and Leadership in Political Life in Uzbekistan. – 2024. – URL: <https://www.undp.org/uzbekistan/publications/baseline-assessment-barriers-womens-participation-and-leadership-political-life-uzbekistan>.